

ЧӨЗҮНҮЗҮМ КҮНГҮЛӨР

К Э С К И Н К О Н Ј У Н К Т И В И Т Л Э Р

АГ-МАМ-ЛАБ

лөр), жукары тинаффус жолларынын селиги (көз алдынын хөстөлүклөрү олан фарингит, ларингит ва трахеит багытында кениш алаи күтүлсн мүйөз) нө луматы варады.

Бас көз гагаларынын во кенин селиги гишасынын кескин илтнбаве олан конъюнктивит нечо хөстөлгөдүр. Нөр бир адамын конъюнктивит багытында өз-чөч мө луматы олуындыр, чүнк мисир статистикада көрө бүтүн көз хөстөлкөрүнүн 40 фазга гадери конъюнктивитин пайыз да дүшүр.

Ифекциялы конъюнктивит төрөндүнчү пневмококк ва ја стафилококк кездешет. Конъюнктивит чок жолукчу хөстөликдир, жагда ва күчкөй күүлөрдө исо о хотта мөвсу-ин эпидемияга характерли ала билер. Илк нөбөдө тарпа аэмчкчлери ламбачылчыл мөсүл жыгмы дөрүндө, республикамыз үчүн сөңдүн ири олан күчкөй вө исти баңдаларда буну жагда сахалмалыдырлар. Бавада төз ва нис чөч мө луматы соңдө мөсөсөсүлөрдө (семент ва дуаг, тешалында, токучууулар) конъюнктивит хөстөлиги тез-те мөшандө өдилер.

Адетөн хөстөлик атраф мүйүтдөн, чиркил мөиштө ошялары васытисиле вө ја хөста аламдан чөкө ифекцияга дүшкөн кими башталат. Прөсс бир-ичи күн соңра ичкишөк өдир. Соңра көздө сөң, көймө олур, көздөргызарыр, жашарыр. Ифекциясы ба бактериял конъюнктивитин сөңдүн аламетти конъюнктивитин чөхүлө ирини ифраз олмасыдыр. Хөтө сөңөр жукудан аылмалда көзлөрүнн ага билгир, чүнкө көчө өмөлө калмыш ирин көз гагаларынын бир-бирини жапшырдыр. Көз гагаларыны аралагыч адымга, газалдым, шишимиш ва галындымыш конъюнктивита ирин көрүнүр.

Бу аламетлөр олдугда хөстө тө чиди сурөтдө көһкөмө

мурачыөт өтмөлө, өз-өзүнү мүндөчө өтмөлө машугу олмамалыдыр. Конъюнктивал бошулгу тез-тез жулуудуга, өли нн заманда көздө дезинфекция өдичи маддөлөрдөн бири (сөңдө) исторуну муштөткө мөчүлүгү дамыдырмалыгда 5—7 күндөн соңра кескин илтнбөв процесси дапшыр.

Вирус ифекциясында төрөндү конъюнктивит формаларына чо иллөрдө кетдикчө дага тез-тез тасуу өдилер. Бу конъюнктивиттер бактериял конъюнктивитлөрдөн фөргли олараг чок агыр кечир ва узун сурүр, бөзөн бүтн организм үмүи реакция вөрир, чөк заман исо илтнбөв процессинн бунузд гишасына көчмөсө илө алагадар олараг көрмө габилитетти зөйлөйр.

Вируслу конъюнктивитлөр чөк жолукчуудур: хөстөин өдүшкөн атраф мүйүтдөн олмасы вазодларда (фөһталар, идрөздөрдө тулутчулар, һабелө мөйтөбилер, багча ушагалары арасында, өлүн өһанын мүйөзүн группаларынын чөмөлдүн) жөрдөдө өдөткөндө ја сөбө ол билер.

Вируслу конъюнктивитларын бөзөн формаларына ушагалар үмүн реанскаларда дага чөк мөшули олурлар. Вөздөн ирөрөтти галкыр, ушаг оскурду, зөном олур. Бу заман педатр жукары тө иффус жолларынын катары өдөткөчө туур. Вөздө кенин мөңсөр онын ирөлө кэлр ки, конъюнктивит хөстөлигинн төрдөн вирус буруну, өсөтин (улаг кичирөткөнүн), гыртлагын селиги гишасында да жашыр. Вирус адетөн өз чөкөчүлө кенин һөмдө лимфонд улаг һабелө, дамаг балдычылары соңында чөк олан аденонд токумасында ичкишөк өдир.

Вируслу конъюнктивитлөрдө вирус реансига тугалатыл, бөзөн исо чөкөчүлө кенин һөмдө лимфонд улаг һабелө, вөздөрүннн ичкишөк формасында тоһнур өдир. Бу лимфа вөзилери бөзүрүр вө ол вурдугда агрыяр. Бөзөн

хөстөлөр аггаларынын адымда ва хөрөңи чөндөндө һөми нанилөрдө агры һис өтмөлөрүндөн шинкөтөлөнирлөр.

Дүзүктн диагноз чок гагаларынын вө чөк алмасынын селиги гишасында олан аламетлөр өсөсүндө толуур. Вируслу конъюнктивит чок гагаларынын вө чөк алмасынын селиги гишасында олан аламетлөр өсөсүндө толуур. Вируслу конъюнктивит чок гагаларынын вө чөк алмасынын селиги гишасында олан аламетлөр өсөсүндө толуур. Вируслу конъюнктивит чок гагаларынын вө чөк алмасынын селиги гишасында олан аламетлөр өсөсүндө толуур.

Өкөр һалларда процес бунузд гишасына кечир, бурада бөзөн рөнжнн хырга илтнбөв сөһлөрүн—шифталар зөйлөткөчө кимилер. Көрмө габилитетинн зөһфөксөниө мөһө буңлар сөбө олур. Көз галмышыр, жашарыр, чок жарыгы дарапыр, конъюнктивал бошулдан селик ифраз олур. Хөстөтинн шидат өдүн өдүн дөрү үчүн хөстө өмөк габилитетинн итирер. Көзлери тез-тез жумаг, дарман төмөк, чөк гагаларынын алтына дөһнөксияөдичи мөһмө, гоһмөчө жөлу иле апапалары өдөткөчө өткөндө хөста 8—10 күнө сагыр. Базырда вируслу конъюнктивитлөрн мүчалысын үчүн өн төсирлн дөрмөк дамчы шөклинде шидатлөн лөһтөсүн итирерөрдүр. Лөһтө дөрмөк пшадартларынын килин мөңсөрдө угуи олараг жалык чөк һөкми—өфталмолог дүзүн сөңө бөдө.

Елө адымлар ар ки, оңаларын конъюнктивасы вө дикер сөһлөрүнн гишлары бөзөн маддөлөр, мөселдн, чыкөк токучугна, дөрмалар, косметик кремлөр, бојагалар; хусусөн гашлары вө кирпиклери рөнжкөмө үчүн һалө дө бөзөн ишөдөлүн урсола гаршы укукчө дөрөчөдө һөссөдөр. Ичкишөк иле аламетлөр олмажан бу чүр кескин конъюнктивитлөр алдерки конъюнктивитлери адылар.

Белө һалларда өсөс мүчалыө амиллери хөстө өзүн өөрлөк олан маддинн— аллергенн арадан галдырдылмасында ва һөссөсүндө аламетлөр ифраз олараг төдн өдүшкөндөн ибаратлор.

Профилактик төдбирлар кескин конъюнктивитлөрдө мөбүриздө бөжүк рөк оңилер. Хөстө һөмишө жаддыр олмамалдыр, хөстөтинн өтөрдөн чөкөчө адымдарга өтө толукчура билер. Буна көрө дө ө, өнтигагы олмалы, бир сыра кижиге жагаларына өмөл өтмөдир. Хөстөтин жагатын, жорган-шоһдн дөһмөсө сабуру агры олмалыдыр. Өкөр өмөлигагы хөстө өзү апарыс, көзүнү жумадан вө дарман төмөкөндө гага вө буңлардан соңра ахыр сөңдө өллериин сабуна өмөл жумадыр. Жаг хөстөтинде өдөк аңам жукарыда көстөрлөн гаджалар чидди риаөт өтмөлө, алэринн өс сагтам көзлөрүнө тохундырмалыдыр. Ифексияга дүшкөсчө өлө жумаг оңундөк атраф мүйүтдөн башгалары иле көрүшүндө ал вермөкө, галалары исо һөр күн сабуна жуууламалдыр. Өһөтө, хөста ушаг дикор ушаглардан төүрдө симилядыр.

Хөстөтин өтрафкачылары сираөт өсөсө илө хөста атраф мүйүтдөн башгалары иле көрүшүндө ал вермөкө, галалары исо һөр күн сабуна жуууламалдыр. Хөстөтин олдугу өтөр һөр күн нөм өсө иле төмилангыла, панчөраалты, шифаларын сөтти, галылары адросторун билер, галаларын өңөлдүрө да силинмалдыр. Бу дөһнөлдөр вируслу конъюнктивитлери профилактикасына хусусла аылдыр.

Проблемнн актуальдыгын нөзөрө апарат, кескин конъюнктивитлөрдө даир жукарыда атраф мүйүтдөн башгалары иле көрүшүндө ал вермөкө, галалары исо һөр күн сабуна жуууламалдыр.

З. ЭЛИЕВА,
тибб өлмөзү доктору,
профессор.